

Miss Marples mystiske mani: Minimal matematik

Jens Juhl Jensen, fhv. lektor i lingvistik, Københavns Universitet

Krimien *The Body in the Library* (1942) er et af Agatha Christies kendteste litterære produkter. Hovedpersonen er Miss Marple, blandt venner kaldet Jane, og det lykkes hende naturligvis gennem mange snurrige – og ikke altid snorlige – ræsonnementer at finde ud af dels hvem liget i biblioteket er og dels hvem der har myrdet hende samt hvorfor. Bogen er altså fyldt med gåder, men mere end det: Den er i sig selv en sådan.

Nemlig hvad angår dens kapitelinndeling. Der er 18 styks af dem; men ikke nok med det: Disse er yderligere inddelt i nummererede sektioner, i et antal fra 1 til 7 i hvert kapitel. Denne nummerering er der noget mærkeligt ved. Kapitlerne 8, 9 og 11 rummer kun én sektion hver, men alle de andre består af tekstsekvenser, hvoraf nogle godt kunne have været selvstændige kapitler, for så vidt angår omfanget. Indholdsmæssigt er der altså ikke noget tvingende over opdelingen.

En anden ejendommelighed er, at totalsummen af sektioner er lig med kvadratet på det højeste antal, og at dette antal forekommer i første kapitel, altså på en meget markant position, men ellers ikke. Den opmærksomme læser fristes derfor til at gå i de Marple'ske fodspor og prøve på at ræsonnere sig frem til, om der ligger en gedulgt planlægning til grund for disse kuriøse omstændigheder.

De enkelte kapitler rummer følgende antal sektioner:

1-9	1	2	3	4	5	6	7	8	9
	7	2	2	3	3	3	4	1	1
	2	1	3	4	2	3	2	5	1
10-18	10	11	12	13	14	15	16	17	18

På grundlag af dette skema kan man etablere det følgende:

Kapitel	1	2-4	5-10	11-18	Sum	
Sektioner	7	7	14	21	49	p^2
:7 =	1	1	2	3		
Kapitler	1			8	9	p^2
		3	6		9	p^2

Hvad man står overfor her er simpelthen begyndelsen til en Fibonacci-række ganget med 7, kombineret med en kvantitativ symmetri. Agatha har altså en rævepels oppe i ærmet, for nu at mikse metaforerne lidt.

Dette indtryk befæstes, hvis man går et niveau længere ned i analysen, nemlig til paragraffer, altså sammenhængende pasager markeret ved indrykning. Af sådanne er der i første kapitel disse antal:

Sektion	1	2	3	4	5	6	7	Sum	$p =$
$S = 2^p$	8						32		
P		37	11	23	29	23			
Sum	8						32	40	2
=		37				23		60	3
$20 \cdot p$			11		29			40	2
$S = 5 \cdot n$		45					55		

$p =$ primtal, $S =$ sum.

Her foreligger et tilfælde af symmetri, dvs. et geometrisk begreb: En stribe primtal omgivet af to potensopløftninger af et sådant. Desuden isometri (delelighed med 20), som også er en geometrisk forestilling.

De tre næste kapitler har et forskelligt, men dog tydeligt nok beslægtet system:

Kapitel	2	3	4
	45	29	32
	44	82	59
Sum = $100 \cdot n$		9	
	200		100

Kapitel	2	3	4
	45		
	44	82	
Sum = $60 \cdot n$			9
			180

Kapitel	2	3	4
		29	32
			59
Sum = $60 \cdot n$			
			120

Agatha Christie er i høj grad blevet miskendt. Hun har ry for at være en meget overfladisk hurtigskriver, hvad der er blevet anset som grundlag for hendes enorme produktivitet. Hun er også kendt for at være – i modsætning til Dorothy Sayers – særdeles ulærd, fordi hun aldrig havde gået i skole. Nu foreligger der et tungtvejende indicium for, at denne opfattelse er forhastet. Hun synes at være gået til forfattergerningen med særdeles velberåd hu og fintmærkende præcision i sin bestræbelse på at skabe symmetri og ligevægt i teksternes struktur.

Den basale kompositoriske enhed i arkitekturen er ikke – som man umiddelbart skulle tro på grundlag af andre forfatterskaber – fænomenet kapitel, men derimod sektion. Disse danner et sammenhængende net af mosaikbrikker, som er omhyggeligt cisereret; men hvor forfatteren undervejs ikke tager det alt for tungt med den trivielle sandsynlighed, dvs. hvad puslespillets billede forestiller. Den omstændighed, at det er lettere for en almindelig læserhjerne at overskue en sektion end et kapitel, er

muligvis baggrunden for hendes enorme kvantitative succes. Og måske også for den omstændighed, at så mange af dem er blevet filmatiseret med held. Teksterne er i sig selv skabt som drejebøger.

Har man sagt Jane Marple, må man også sige Hercule Poirot. Romanen *After the Funeral* (1953) består af 25 kapitler, altså igen et kvadratisk antal. Her en oversigt over forløbet:

Kapitel	Sektioner					$S = 3 \cdot n$	$S = 8$	$S = 17 \cdot n$
1-5	2	1	5	3	4	15		
6-10	2	1	3	1	1		8	
11-15	3	1	1	1	2		8	
16-20	1	1	1	1	4		8	
21-25	2	5	2	2	1	12		
S =	10		12		12			34
		9		8				17

Fælles for grundplanerne i disse helt tilfældigt udvalgte bøger er, at de er komponeret med udgangspunkt i nogle yderst simple, men meget håndfaste kvantitative mønstre, der baserer sig på nogle numeriske overvejelser. At fastslå om det samme gør sig gældende i de andre romaner, er en uoverskuelig opgave der falder uden for denne artikels rammer.

Dog er der grund til at hæfte sig ved *Evil Under the Sun*. Den falder nemlig i to henseender uden for det beskrevne mønster. For det første er sektionernes nummerering angivet meget bastant vha. arabertal. For det andet er det let at iagttage

et aritmetisk mønster baseret på tallet 7; men dette brydes i et af de to sidste kapitler.

Tallene ser sådan ud:

Kapitel	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
	5	3	4	6	6	4	7	6	4	7	4	3	3	
													*4	
	5	3		6										14
			4		6	4								14
							6	4		4				14
									7		3	*4	*14	

Christie har åbenbart muntret sig med at præsentere den år-vågne læser for en gåde. Først etablerer hun et gennemsigtigt mønster. Derefter tilføjer hun en skønhedsplet, sådan at læseren tvinges til at fundere over om mangelfuldheden skal lokaliseres i enten det sidste eller næstsidste kapitel.

I den henseende vækker hun mindelser om en anden drilagtig engelsksproget forfatter, Vladimir Nabokov, jf. LMFK-bladet 4/2011.

Endnu en gåde har hun præsenteret sine læsere for gennem valget af de to navne Marple og Poirot. De danner simpelthen et latinsk anagram af hendes selvbevidste karakteristisk af sin litterære indsats: *perlam potior* 'jeg vinder perlen', dvs. jeg er den bedste. Konstruktionen med akkusativ er postklassisk. Normalt forbindes *potior* ellers med ablativ. Også *perla* er en middelalderlig form.